

СЕКЦІЯ 2

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ВИМІРІВ «SMART-СУСПІЛЬСТВА», «SMART-ТЕХНОЛОГІЙ», «SMART-ОСВІТИ» ЯК ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ «SMART-КУЛЬТУРИ»

УДК 316.3.001.008

Аксьонова Віра (Кропивницький, Україна) - СОЦІАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ЧИННИК СУЧАСНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Соціальна комунікація здійснює великий вплив на поведінку і діяльність людини, проте, це й вплив здійснюється, як правило, спонтанно, у режимі, далекому від управлінського впливу, з непередбачуваними результатами. Не відпрацьований механізм цілеспрямованого використання і розвитку регулятивного потенціалу соціальної комунікації, тоді як необхідність в ефективності такого механізму є очевидною, вирішення проблеми соціальної регуляції має вирішальне рішуче значення для стабілізації і розвитку суспільного життя. Виникає суперечність між необхідністю у дієвій системі соціальної регуляції, значним регулятивним потенціалом соціальної комунікації, з однієї сторони, і недостатньо ефективним і повним використанням цього потенціалу, з іншої сторони, що потребує знаходження механізмів соціальної ефективності комунікативної регуляції (нормативного, традиційно-ритуального, конвенціонального).

Сутність соціальної комунікації у взаєморозумінні між людьми і взаємодії, якою вона детермінується. Тому комунікація - складне і багатостороннє явище, у якому виділяються три компоненти: 1) інформаційно-комунікативний; 2) перцептивний; 3) інтерактивний. Людська комунікація - це не просто «рух інформації», а взаємне інформування, що передбачає налагодження сумісної діяльності. Характер обміну інформацією між людьми визначається тим, що через посередництво системи знаків партнери можуть впливати один на одного. Комунікативний вплив як результат обміну інформацією можливий лише тоді, коли людина, що направляє інформацію (комунікатор), і людина, що приймає інформацію (реципієнт) володіють єдиною або схожою системою кодифікації і декодифікації. Характер обміну інформацією між людьми визначається тим, що через посередництво системи знаків партнери можуть впливати один на одного.

Соціальна комунікація має декілька форм, основними з яких являються: 1) інтерперсональна; 2) інституційна; 3) комунікація за допомогою засобів масової інформації. При формуванні сучасної політики комунікації необхідно пов'язати її з етичними вимогами. Нова політика комунікації повинна стати діяльністю, яка включає три рівня: 1) рівень особистості; 2) матеріальні засоби комунікації; 3) рівень організації.

Соціальна комунікація, будучи необхідним елементом людської взаємодії виконує багато функцій, пов'язаних з задоволенням потреб людей. У числі цих функцій слід назвати регулятивні функції, комунікативна регуляція якої базується на зміні режиму спілкування з метою здійснення впливу на партнера, а саме: зміни його установок, формування нових ціннісних орієнтацій, зміни поведінки і зміни рівня взаєморозуміння партнерів. Серед форм комунікативної регуляції порівняно велике розповсюдження мають переконання, оціночний вплив, стимулювання через посередництво стимулювання.

Комунікативний механізм формування чи зміни соціальних установок діє через принципи ідентифікації, сугестії, іррадіації почуттів, виконання певних ролей. Ідентифікація виступає у якості «поєднувальної речовини», яка поєднує індивіда з групою чи навіть з суспільством в цілому. Існує декілька видів навіювання: пряме навіювання, функціональне навіювання і навіювання авторитету. Механізм іррадіації почуттів діє так, що почуття розповсюджуються з одного об'єкта на інший, з ним пов'язаний. Зміна соціальних установок відбувається також під впливом виконуваних людиною комунікативних ролей. Регулятивний вплив соціальної комунікації направлений на формування нових життєвих цінностей і цей процес здійснюється через посередництво оцінки (оцінювання), тобто надання певної цінності об'єкту інтереса. Людські установки і цінності формуються не тільки під впливом змісту інформації, що передається, але й якості конструкції повідомлення, типу аргументації (односторонньої чи двохсторонньої), цінності інформаційних джерел, емоційного спрямування.

Оптимізація комунікативної регуляції передбачає знання і врахування основних закономірностей: а) закона «розщеплення»: смисл повідомлення перекручується у процесі його передачі; б) закона інформаційного «перепадку»: люди не сприймають інформацію, значення якої значно розходиться з її звичними уявленнями і приймає її по-своєму; в) закона соціального пристосування: інформація сприймається без «перешкод» при позитивному відношенні до джерела і негативно - при негативному відношенні; г) закона соціальної дистанції: сила інформаційного впливу зворотно пропорційна соціальній дистанції між передатчиком і джерелом інформації; д) закона «маси»: сила інформаційного впливу пропорційна числу тих, хто впливає. Цілеспрямований процес комунікативної регуляції повинен базуватися на принципах зворотного зв'язку, доступності, достатності, надійності, комунікативної відповідності, несуперечливості, асиміляції і контрасту. Чим активніше використовується зворотний зв'язок, тим ефективнішим є інформаційний вплив. Смысл принципу доступності заключається в тому, щоб повідомлення було доступним і несуперечливим для отримувача. Тому ефективність інформаційного впливу залежить від надійності джерела інформації в оцінюванні того чи іншого смислу інформації. Принцип комунікативної відповідності проявляється у необхідності пристосування сутності повідомлення, що передається, до психічного стану чи соціального походження того, на кого воно направлено,

а саме отримувача інформації. Коли повідомлення про факти чи аргументи знаходиться у межах діапазону схвалення, то ця інформація виходить за межі діапазону схвалення і відбувається відхилення її змісту. З врахуванням інформаційного контакту передбачаються дві комунікативні тактики: 1) тактика глобальної атаки; 2) тактика малих поступів [5].

Соціальну комунікацію як системоутворюючий чинник сучасної інформаційної культури визначають як «трансплантацію ідей» у комунікативному просторі. Для аналізу соціокультурних комунікацій і різних форм їх інституціонального функціонування використовують положення про діалогічність комунікації як консенсусної взаємодії (У. Матурана) та здатність системи до «самовідтворення» (автопоезису), яка розвинена Н. Луманом у контексті комунікаційної парадигми. Якщо врахувати, що стратегічна мета системи – це самозбереження (через удосконалення) системи, то життєдіяльність системи підтримує інформаційний процес, тобто рух інформації, що здійснюється через соціальну комунікацію і трансляцію. На думку Н. Лумана, суспільство являється прикладом самовідтворюючої і самореферентної системи, а формою співіснування є соціальна комунікація. Соціальна комунікація диференційована на чотири інформаційні напрями: 1) інноваційна; 2) орієнтаційна; 3) стимуляційна; 4) кореляційна. Роль соціальної комунікації зумовлено реалізацією функцій: комунікативної, інтегративної, регулятивної, адаптаційної. Формування концепції соціальної комунікації базується на принципах – культурологічному, системному, аксіологічному, функціональному, психологічному, семіотичному, що поглиблює феномен міжкультурної комунікації. Інформаційною складовою комунікаційного системоутворення виділено культурні смисли (менталітет, традиція, тезаурус), параметри порядку та доведено, що міжкультурна комунікація – це вид спеціалізованої культури, а саме мережної культури, яка сприяє утворенню віртуальних спільнот людей, не обмежених просторовими рамками, країнами і континентами. Соціальна комунікація як системоутворюючий чинник сучасної інформаційної культури реалізується на основі діалогічності і полілогічності як консенсусної взаємодії суб'єктів комунікації та здатності системи до «самовідтворення» (автопоезису) на рівні онлайн-товариств [6].

Література

1. Валентина Воронкова, Ольга Кивлюк, Віталіна Нікітенко, Ірина Рижова. *Stem-освіта як фактор становлення і розвитку smart-суспільства*. 2017. С.91.
2. Ясперс К. *Смысл и назначение истории: Разум и коммуникация*. М.: Политиздат, 1991. С. 441-442
3. McLuhan, Marshall - *Understanding Media: The Extensions of Man : Critical Edition [149-EM]*. - http://www.conceptlab.com/notes/mcluhan-understanding_media.html
4. Луман Н. *Что такое коммуникация?* - Публикуется по изданию: с разрешения владельца авторских прав Вестдойче Ферлаг Гмбх (с) Westdeutschen Verlag GmbH (с) Головин Н.А., 2003. Перевод с немецкого. - <http://www.soc.ru> .
5. Мельник В.В. *Полікультурність в контексті глобалізації: соціально-філософський аналіз // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2055. Вип. 22. С.217-229.*

УДК 378.162:004.75

Андрюкайтене Регіна (Маріямполь, Україна), **Воронкова Валентина** (Запоріжжя, Україна), **Ажажа Марина** (Запоріжжя, Україна) - ФОРМУВАННЯ СМАРТ-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ ЯК СВІТОВИХ ТРЕНДІВ

Поняття «інформаційне суспільство» характеризує постіндустріальний рівень його розвитку, на якому величезне значення має такий ресурс, як інформація. На зміну інформаційному суспільству йде «суспільство знань», яке інколи ототожнюється з інформаційним, проте в інших випадках його називають наступною стадією розвитку («Towards Knowledge Societies», доповідь ЮНЕСКО) з його найважливішим ресурсом знання. Розвиток інформаційного суспільства пов'язаний з початком ери становлення розуму. Логічним продовженням мережевого суспільства є смарт-суспільство (smartsociety), що розвивається на основі смарт-технологій. Концепція смарт-суспільства знаходиться в основі сучасних державних програм розвитку країн Південної Кореї та Японії, зокрема, в Південній Кореї Національним соціальним агентством розроблена «Стратегія смарт-суспільства», що є надзвичайно актуальною. Smart-суспільство трансформує бізнес, роблячи управління більш інтелектуальним (гнучким, розумним), а діяльність, направленою на використання знань та інновацій. Освіта, за рахунок використання електронних і колективних технологій, стає більш масовою та ефективною. Відповідно, смарт-держава повинна формувати смарт-громадян (розумних), які є високоосвіченими, так як використовують сучасні технології, діють колективно і приймають участь в управлінні [1]. Smart-інновації породжують нову парадигму розвитку суспільства, яка вважається найважливішим фактором становлення Smart-суспільства. Не випадково це зростання зафіксоване у документі «Європа - 2020: Стратегія розумного стійкого та інклюзивного розвитку» (Smart growth) - стратегія, що включає розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях, та сприяє стійкому розвитку (Sustainable growth), більш ефективному використанню ресурсів, що включає інклюзивне зростання (Inclusive growth) та укріплення високої зайнятості населення, що в цілому сприяє розвитку Інтернет-економіки [2]. Відмітимо, що вперше термін «SMART-суспільство» ввів П. Друкер ще у 1954 р. перші літери якого означали: S - Self-Directed; M - Motivated; A - Adaptive; R - Resourceenriched; T - Technology. SMART-критерії, яким повинні відповідати цілі: 1) specific – конкретний (що необхідно досягнути); 2) measurable – вимірюваний (у чому буде вимірюватися результат); 3) attainable – досягнутий (за рахунок чого можливо

досягнути цілі); 4) relevant – актуальний (визначення істинності цілі); 5) time-bounded - співвіднесення з конкретним строком (визначення часового проміжку, по закінченню якого ціль має бути досягнута). Правильна постановка цілей означає, що вони мають бути конкретними, вимірювальними, досягнутими, значущими і співвідноситися з конкретним строком, що й означають перші літери даного терміну. Слово «smart» у перекладі на українську означає розумний, тобто як такий, що сприяє розвитку розумних технологій і формуванню розумного суспільства [3]. Smart – це властивість системи чи процесу, яке проявляється у взаємодії з оточуючим середовищем і наділяє систему здатністю до реагування на зміни у зовнішньому середовищі: 1) адаптації до умов, що трансформуються; 2) самостійному розвитку і самоконтролю; 3) ефективному досягненню результату. Ключовим у властивості «смарт» є здатність взаємодіяти з оточуючим середовищем. Не випадково передові країни вже давно сформували концепції (парадигми, теорії) розвитку смарт-суспільства, а саме – розумного суспільства, розумного уряду, розумної освіти, розумного міста, що пов'язано з формуванням «економіки знань». Smart - це властивість об'єкта, що характеризує інтеграцію у даному об'єкті елементів, раніше не поєднаних, які здійснюються за допомогою використання Інтернет. Наприклад: Smart-TV, Smart-Home, Smart-Phone Smart-технології, що в цілому приведе до розширення трудової мобільності: в освіті, на державній службі і в багатьох інших сферах зайнятості. В основі *Smart-суспільства* лежить розвиток «суспільства знань», цифрових технологій, цифрового суспільства, всього того, що зветься «цифровою ерою» розвитку цивілізації. Smart-суспільство побудоване таким чином, що «розумна» робота, яка утворена «розумним» життям, державою і бізнесом, базується на «розумній» інфраструктурі і «розумних» громадянах, які відіграють центральну роль у створенні smart-культури. Зарубіжні вчені вважають, що розвиток таких галузей, як Smart-транспорт, Smart-охорона здоров'я, Smart-енергетика, Smart-суспільство приведе до появи Smart-світу, детермінованого цифровими технологіями. Останнім часом стали виникати світові тренди у розвитку Smart: Smart-міста; Smart-країни; Smart-мобільності; Smart-екології; Smart-освіта; Smart-життя. Сучасна концепція смарт-уряду (Smart Government) базується на найновішій платформі «Smart Networks». Платформа Smart networks («розумних мереж») передбачає використання комунікаційних мереж для управління системами різної природи. Розумна мережа виражається через три складових розвитку Інтернет: 1) міжмашинна взаємодія (M2M), тобто технології, що дозволяють машинам обмінюватися інформацією між собою або ж передавати її одностороннім порядком; 2) хмарові обчислювання (CC); 3) аналіз великих даних (Big Data). *Smart-економіка* – це економіка, що базується на комплексній модернізації та інноваційному розвитку всіх секторів на основі технологій нового покоління, що забезпечують високу додаткову вартість, енергоефективність, формування якісного оточуючого середовища і соціальну стабільність. Smart-економіка базується на високих, у тому числі енергозберігаючих

технологіях та екологічній інфраструктурі. У «мережевій» економіці формується нова якість послуг: їх генерують самі користувачі, громадяни смарт-суспільства, що взаємодіють з органами державного управління та приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам [4]. При цьому передбачається «fifth level service» така ситуація, коли сама послуга «знаходить» клієнта, а не навпаки. Застосування ІКТ дозволяє підприємствам добиватися значних економічних успіхів за рахунок швидкої адаптації до плинного бізнес-середовища, використання віддалених офісів, безперервної комунікації з споживачами і партнерами. Смарт-суспільство кооперується в загальнонаціональну мережу, трудова діяльність в якому організується на основі колективного інтелекту, що породжує «смарт-роботу». У результаті зміни потреб інформаційного суспільства з'являються нові вимоги до трудових ресурсів, в контексті якого витребуваним є оволодіння колективною мережевою компетенцією. Смарт-суспільство включає в себе «розумні технології», освіту, управління містом, все те, що пов'язане з Інтернетом, та сприяє підвищенню ефективності нової ролі інформаційних технологій, які виступають у якості єдиної інфраструктури нового суспільства. Smart- економіка в умовах цифрової трансформації соціуму базується на високих, у тому числі енергозберігаючих технологіях та екологічній інфраструктурі; в мережевій економіці формується нова якість послуг, їх генерують самі користувачі, громадяни смарт- суспільства, що взаємодіють з органами державного управління і приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам. При цьому передбачається «fifthlevel service», коли сама послуга «знаходить» клієнта, а не навпаки. Застосування ІКТ дозволяє підприємствам (організаціям) добиватися значних економічних успіхів за рахунок швидкої адаптації до плинного бізнес-середовища, використання віддалених офісів, безперервної Інтернет-комунікації зі споживачами і партнерами. Розвиток інтернет-технологій формує унікальні умови для виникнення з працівниками і роботодавцями нових трудових відносин. Зокрема, у рамках технології Смарт-Стаффінгу реалізовані нові високотехнологічні підходи до залучення персоналу. Спеціалісти, що працюють в одній команді на загальний результат використовуються не одночасно, а послідовно, по певному графіку, а велика частина працівників може виконувати трудові функції у дистанційному режимі. Реалізація технології Смарт-Стаффінгу відбувається через розподільчу інтелектуальну Інтернет-b2b-платформу, за допомогою якої роботодавці на значній відстані залучають і перерозподіляють між собою доступні компетенції співробітників, а також заключають угоди з віддаленими працівниками за допомогою електронного документообігу. Еволюція бізнес-моделі сьогодні відбувається від електронного навчання до Smart-університету в контексті розвитку каталізатора інновацій в освіті: просування на інституційному/ національному рівні; система кібер-навчання в кібер-університетах, Центрах перепідготовки і навчання. «Стаффінг» (staffing) – термін, що означає представлення персоналу на тих чи інших умовах: staff leasing - «аренда» персоналу, temporary staffing - поставлення

тимчасового персоналу на короткий строк, аутстафінг – виведення персоналу за межу штату. Smart staffing - «розумний стафінг» - це у першу чергу ринкова технологія регулювання попиту і пропозиції трудових ресурсів, дотримуючи розумний компроміс між реаліями кадрового ринку і сучасними технологічними трендами, які відкривають нові можливості для управління доступністю персоналу потрібної якості і кількості, а також для сучасного його використання. Сучасна концепція стафінгу враховує існуючі тенденції цифрової економіки і цивілізації: проникнення Інтернету у всі сфери нашого життя, зростання інтересу до віддаленої роботи і популярності «віртуальних офісів», розвиток «хмарних» технологій. Цифрова економіка епохи Інтернету формує унікальні умови для виникнення нових відносин між роботодавцями і працівниками, так і між компаніями, що розсіяні по всьому світу. Смартастафінг за рахунок динамічного перерозподілу трудових ресурсів, у кінцевому рахунку, сприяє збільшенню національного «кадрового потенціалу». Частина «людського капіталу» у створенні «додаткової вартості», що повинна превалювати практично у будь-якому сучасному проекті. Для того, щоб своєчасно вирішувати унікальні задачі і підтримувати свою конкурентоспроможність, організації повинні мати доступ до кадрових ресурсів у потрібний час, сприяючи розвитку «людського капіталу» як конкуренто спроможного ресурсу для створення додаткової вартості, яка є інтелектуальною платформною, кадровою і соціальною інновацією. Місія компаній - надавати якісні, високопрофесійні послуги та впроваджувати інноваційні технології і рішення для управління бізнесом, в результаті чого компанії-клієнти стрімко та прогнозовано будуть рости та успішно розвивати свій бізнес. Принципом роботи SMART business є побудова довгострокових відношень з клієнтами, як наслідок високого результату та якості послуг. Smart-інновації породжують нову парадигму розвитку суспільства, яка вважається найважливішим фактором становлення Smart-суспільства. Не випадково це зростання зафіксоване у документі «Європа - 2020: Стратегія розумного стійкого та інклюзивного розвитку» (Smart growth) - стратегія, що включає розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях, та сприяє стійкому розвитку (Sustainable growth), більш ефективному використанню ресурсів, що включає інклюзивне зростання (Inclusive growth) та укріплення високої зайнятості населення, що в цілому сприяє розвитку Інтернет- економіки в умовах інформаційного суспільства.

Література

1. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства] // Гілея : науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ “НВП” “ВІР”, 2015. – Вип. 93(2). С. 174-179.
2. Воронкова В. Г., Андрукайтене Регіна, Максименюк М. Ю. Нікітенко В. О. Формування концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу в умовах глобалізації та євроінтеграції Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії / ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя, 2016. Вип. 65. С. 13-26.
3. Нікітенко В. О. Геокультурні цінності в умовах сучасного світового розвитку: соціально-філософський вимір// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. Вип. 54. С.266-280.

УДК 351 (477)

Бойко Олена (Запоріжжя Україна), **Фурсін Олександр** (Запоріжжя, Україна) - ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УПРАВЛІННІ СУСПІЛЬСТВОМ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОГО ПРОГРЕСУ: НООСФЕРНІ ПІДХОДИ

Публічне управління в управлінні суспільством як чинник соціального прогресу охоплює багато секторів та інститутів сучасного суспільства, знаходиться у призмі як мінімум трьох глобальних підходів, що оцінюють перспективи його розвитку: 1) ринково-ліберального, сформульованого в концептуальних моделях нового менеджменту; 2) ліберально-комунітаристського, що розвивається в контексті концепції «політичних мереж» і спирається на розвиток структурних взаємовідносин (договірних) між політичними інститутами держави і суспільства; 3) «рецептивного адміністрування», в контексті якого публічна адміністрація розглядає громадян як активних членів суспільства, для яких відкрита адміністрація для того, щоб дати можливість ввійти у процес вироблення публічної політики. Публічне управління в управлінні суспільством як чинник соціального прогресу – це суспільно-політична влада, основні види якої: 1) влада народу як безпосереднє народовладдя, безпосередня демократія (вибори, референдуми); 2) державна влада – законодавча, виконавча, судова; 3) місцеве самоврядування – місцева публічна влада, що здійснюється, зокрема, територіальними громадами, представницькими органами місцевого самоврядування – місцева, публічна влада, що здійснюється, зокрема, територіальними громадами, представницькими органами місцевого самоврядування (радами), виконавчими органами – рад, сільськими, селищними, міськими головами тощо [1].

Ноосферно-духовна концепція публічної сфери проголошує однією з своїх цілей формування публічного адміністрування як мистецтва управління державою, що являє собою сукупність державних (публічних цілей), направлених на вироблення ефективних управлінських механізмів, життєво важливих відносин між державами, народами, націями, різними соціальними верствами суспільства. Головна функція публічного адміністрування – це забезпечення інтегральної цілісності, єдності, безпеки і добробуту своїх громадян, яка повинна забезпечуватися за рахунок вмілого керівництва та ефективного управління. Іноді під терміном «публічне адміністрування» розуміється система поглядів, які визначають основні напрямки цього виду діяльності, у тому числі участь у владних структурах і здійснення впливу на публічні функції [2].

Згідно з ноосферо-духовною парадигмою дисипативні структури являють собою об'єктивацію адаптаційного потенціалу самоорганізуючої системи. Дисипативні структури з'являються кожного разу, коли система,

здатна до самоорганізації за рахунок своїх кооперативних властивостей, організує простір для того, щоб «вижити» при різних впливах. Публічне адміністрування означає сутність суспільних процесів, в яких поєднуються три види еволюції - природна, соціальна і власне діяльнісна. Публічне адміністрування повинно бути сформовано на засадах наукового менеджменту, виходити із синергетичного і нелінійного бачення альтернативних варіантів вирішення проблем, в контексті яких можливий перехід від техногенної моделі розвитку суспільства, в якій людина протиставляється природі, до коеволуційної моделі існування людства.

Публічне управління в управлінні суспільством як чинник соціального прогресу базується на ноосферних підходах до розвитку суспільства, що визначається сферою розуму (ноосферою), і яке повинно базуватися на науково-раціональній і морально-справедливій основі. Великий вплив на формат парадигми публічного адміністрування здійснюють цінності орієнтації зі специфічними типами цільових переваг: 1) теоретичні – істина, знання, раціональне мислення; 2) економічні – практичність, корисність, накопичення багатства; 3) політичні – влада, визнання; 4) соціальні – людські відносини, відсутність конфліктів; 5) естетичні – гармонія, форма і симетрія; 6) релігійні (етика, моральні проблеми) [3].

Публічному управлінню в управлінні суспільством властивий закон забезпечення оптимального функціонування і самореалізації соціального суб'єкта у відповідності з об'єктивними тенденціями через посередництво свідомого впливу на об'єктивні процеси з метою перетворення існуючої можливості на реальну. У західній літературі найбільш результативним способом активних зворотних зв'язків у процесі управління вважається партиципація – добровільна участь населення в урядових проектах чи заходах місцевого самоуправління. Зворотні зв'язки представляють собою цінність для визначення якості управління. Саме від об'єкта поступає інформація про адекватне розуміння чи виконання «команд», які свідчать про недоліки у системі управління (недостатня кваліфікація кадрів, недостатність зв'язку, чи будь-які недоліки у роботі) [4].

Для України, що перебуває у стані суспільної трансформації, актуальним є завдання досягнення сталого розвитку суспільства, тобто на перший план виходить об'єкт управління. А це а свою чергу вимагає активної участі в управлінні держави, яка несе відповідальність перед українським народом за динаміку та спрямованість суспільно-політичних процесів. В цьому сенсі адміністрування виступає, в першу чергу, як процес політичної діяльності, яку здійснюють на стадії вироблення та прийняття рішень державні діячі й політики, а на стадії їх реалізації – державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, представники бізнесу та громадськості. Наступним за обсягом змісту є поняття «good governance», яке більш точно перекладається як ефективне, а не демократичне врядування, що звісно не відмінняє його демократичного характеру. Його сутність зводиться до пошуку оптимальних управлінських рішень, що забезпечується за рахунок посилення інформаційно-аналітичної діяльності, поглиблення

зворотних зв'язків з об'єктом управління, розмежування компетенції та повноважень різних суб'єктів, підвищення рівня їх кваліфікації. Очевидно, що в даному випадку йдеться про розгалужену та багаторівневу систему управління, яка не обмежується органами державної влади. Публічне адміністрування в управлінні суспільством являє собою невід'ємну частину людського буття, без якого неможлива сумісна діяльність людей і суспільства в цілому [5].

Ефективне публічне управління суспільством є одним із основних чинників соціального прогресу. Управління суспільством як головне призначення публічного адміністрування слід оцінити як акумульовані і логічно упорядковані за певними правилами знання, які представляють собою систему принципів, методів і технологій управління, розроблених на основі інформації, отриманої як емпіричним шляхом, так і в результаті використання досягнень ряду конкретних наук.

Ефект синергії виникає завдяки появі джерел, що виникають після інтеграції частин, під якими розуміється вплив зумовлюючих факторів. В конкретних умовах системи тієї чи іншої природи чи виду склад цих факторів, а, отже, і конкретний механізм впливу на продуктивність функціонування можуть бути різними. До загальних чи типових джерел синергії слід віднести: 1) концентрацію розузгоджених ресурсів в одному місці, масоване використання яких зразу дозволяє системно вирішувати великі задачі і отримувати більш масштабні результати, порівняно з їх використанням на потреби локальних заходів; 2) упорядкування зв'язків, підвищення ступеня поєднання елементів чи координації дій частин, при яких їх зусилля узгоджуються і направляються в сторону необхідного результату; 3) активізацію дій однієї частини самим фактом присутності іншої частини, яка виступає немов би каталізатором (наявність «активностей», згідно за А.А.Богдановим), так що, чим більше частин, учасників, тим вище фонове значення активності, енергетичний потенціал поля взаємодії; 4) функціональну спеціалізацію частин, включаючи і професійний і спеціальний розподіл праці і такі її вигоди, як висока якість продукції і послуг, а також інші переваги, що проявляються із збільшенням розмірів організації; 5) можливість взаємодії частин, що особливо важливо в екстремальних умовах.

Література:

1. Максименюк М. Ю. Організації як об'єкт публічного адміністрування: теоретико-методологічні виміри. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2015. Вип. 63. С. 237-251.
2. Пригожин И. Р., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. М. : Прогресс, 1986. 422 с.
3. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна та ін. Запріжжя: ЗДІА, 2017. 602с.
4. Соснін О. В., Воронкова В.Г., Ажажа М. А. Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. Зпоріжжя : Дике поле, 2016. 356 с.
5. Черленяк І. І. Синергетичні моделі оптимізації системи державного управління:

УДК 378.162:004.75

Воронкова Валентина (Запоріжжя, Україна), **Кивлюк Ольга** (Київ, Україна) - SMART-ІННОВАЦІЇ ЯК НОВА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ SMART-СУСПІЛЬСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

На зміну інформаційному суспільству йде «суспільство знань», що забезпечує використання інформації у всіх галузях життя соціуму, культури, науки, освіти. Інформаційне суспільство трансформується у «суспільство знань», а потім у смарт-суспільство. Smart - це властивість об'єкта, що характеризує інтеграцію у даному об'єкті елементів, раніше не поєднаних, що здійснюються за допомогою використання Інтернет. Наприклад: Smart-TV, Smart-Home, Smart-Phone Smart-технології, що в цілому приводить до розширення трудової мобільності - в освіті, на державній службі і в багатьох інших сферах зайнятості, особливо у середовищі молоді. Останнім часом стали виникати світові тренди у розвитку smart: smart-міста, smart-країни, smart-мобільності, smart-екології, smart-освіта, smart-життя. Сучасна концепція смарт-уряду (Smart Government) базується на найновішій платформі «smart networks». Smart-суспільство – це нова сукупність свідчень, характеристик, що представляють певний об'єкт у його якісній визначеності, нова культурно-освітня динаміка суспільства, що дозволяє отримати нові ефекти – економічні, політичні, соціальні, духовні, освітянські [1].

Платформа Smart networks («розумних мереж») передбачає використання комунікаційних мереж для управління освітою. Розумна мережа виражається через три складових розвитку Інтернет: 1) міжмашинна взаємодія (M2M), тобто технології, що дозволяють машинам отримати якісне упорядкування інформації, її упорядкування, що протистоїть ентропії; 2) хмарові обчислювання (CC); 3) аналіз великих даних (Big Data). Тому логічним продовженням еволюції інформаційного суспільства є смарт-суспільство (smart-society), що розвивається на основі смарт-технологій. Відмітимо, що вперше термін «SMART-суспільство» ввів П. Друкер ще у 1954 р., перші літери якого означали: S - Self-Directed; M - Motivated; A - Adaptive; R - Resourceenriched; T - Technology. SMART-критерії, яким повинні відповідати цілі: 1) specific – конкретний (що необхідно досягнути); 2) measurable – вимірюваний (у чому буде вимірюватися результат); 3) attainable – досягнутий (за рахунок чого можливо досягнути цілі); 4) relevant – актуальний (визначення істинності цілі); 5) time-bounded - співвіднесення з конкретним строком (визначення часового проміжку, по закінченню якого ціль має бути досягнута) [2]. Правильна постановка цілей означає їх конкретність, вимірювальність, досягнутість, значущість і співвіднесеність з конкретним строком, що й означають перші літери даного терміну [9, с.4-10]. Слово «smart» у перекладі на українську означає розумний, тобто такий, що

сприяє розвитку розумних технологій в контексті освітянського простору. Ключовим у властивості «сма́рт» є здатність взаємодіяти з оточуючим середовищем, тому Smart – це властивість системи чи процесу, яке проявляється у взаємодії з оточуючим середовищем і наділяє систему здатністю: 1) адаптації до умов, що трансформуються; 2) самостійного розвитку і самоконтролю; 3) ефективного досягнення результату, що їй повинна культивувати інноваційна освіта [3].

Не випадково передові країни вже давно сформували концепції (парадигми, теорії) сма́рт-суспільства, що представляють новий етап у розвитку постінформаційного суспільства [3, с. 38-41], а саме – розумного суспільства, розумного уряду, розумної освіти, розумного міста, що пов'язано з формуванням «економіки знань». Концепція сма́рт-суспільства знаходиться в основі сучасних державних програм розвитку країн Південної Кореї та Японії, зокрема, в Південній Кореї Національним соціальним агентством розроблена «Стратегія сма́рт-суспільства», що є надзвичайно актуальною [4]. Smart-суспільство трансформує бізнес, роблячи управління більш інтелектуальним (гнучким, розумним), а людину - розумною, діяльність якої направлена на використання знань та інновацій. В контексті еволюції інформаційного суспільства на його зміну в багатьох розвинутих країнах світу йде «суспільство знань», яке називають наступною стадією розвитку («Towards Knowledge Societies», доповідь ЮНЕСКО) з його найважливішим ресурсом знання. Розвиток сма́рт-суспільства сприяє розвитку людини, тому що пов'язаний з початком ери становлення розуму, тобто ноосферного суспільства. В основі Smart-суспільства лежить розвиток «суспільства знань», цифрових технологій, цифрового суспільства, всього того, що зветься «цифровою ерою» розвитку цивілізації. Smart-суспільство побудоване таким чином, що «розумна» робота, яка сформована «розумним» життям, державою і бізнесом, базується на «розумній» інфраструктурі і «розумних» громадянах, які відіграють центральну роль у створенні smart-культури [5].

Smart-інновації породжують нову парадигму розвитку суспільства, яка вважається найважливішим фактором становлення Smart-суспільства. Не випадково це зростання зафіксоване у документі «Європа – 2020: Стратегія розумного стійкого та інклюзивного розвитку» (Smart growth) – стратегія, що включає розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях, та сприяє стійкому розвитку (Sustainable growth), більш ефективному використанню ресурсів, що включає інклюзивне зростання (Inclusive growth) та укріплення високої зайнятості населення, що в цілому сприяє розвитку суспільства на шляху інновацій [6]. Smart-економіка – це економіка, що базується на комплексній модернізації та інноваційному розвитку всіх секторів економіки на основі технологій нового покоління, що забезпечують високу додаткову вартість, енергоефективність, формування якісного оточуючого середовища і соціальну стабільність. Smart-економіка базується на високих, енергозберігаючих технологіях та екологічній інфраструктурі. У «мережевій» економіці формується нова якість послуг: їх генерують самі

користувачі, громадяни смарт-суспільства, що взаємодіють з органами державного управління та приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам [7]. Застосування ІКТ дозволяє підприємствам добиватися значних економічних успіхів за рахунок швидкої адаптації до плинного бізнес-середовища, використання віддалених офісів, безперервної комунікації з споживачами і партнерами. Смарт-суспільство кооперується в загальнонаціональну мережу, трудова діяльність в якому організується на основі колективного інтелекту, що породжує «смарт-освіту» [8;9;10]. У результаті зміни потреб інформаційного суспільства з'являються нові вимоги до трудових ресурсів, в контексті якого витребуваним є оволодіння колективною мережевою компетенцією. Смарт-суспільство включає в себе «розумні технології», освіту, управління містом, все те, що пов'язане з Інтернетом, та сприяє підвищенню ефективності нової ролі інформаційних технологій, які виступають у якості єдиної інфраструктури нового суспільства. У смарт-суспільстві як суспільства мережевої економіки формується нова якість послуг, яку генерують самі користувачі, громадяни смарт-суспільства, що взаємодіють з органами державного управління і приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам, що свідчить про його ефективність [11].

Література

1. Воронкова В. Г. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до Smart-суспільства // В. Г. Воронкова, Т. П. Романенко, Регіна Андрюкайтене // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. праць. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2016. – Вип. 67. – С. 13-27.
2. Днепровская Н. В. Понятийные основы концепции смарт-образования / Е. А. Янковская, И. В. Шевцова // Открытое образование. – 2015. - №6. - С. 43-51.
3. Карманов А. М. Смарт как новая ступень развития постинформационного общества / А. М. Карманов // Экономика, статистика и информатика. – 2014. – №5. – С. 38-41.
4. Кивлюк О. П. Освітня культура інформаційного суспільства в контексті глобалізаційної реальності // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. праць. – Запоріжжя : ЗДІА, 2016. Вип. 67. С. 225-232.
5. Мельник В. В. Полікультурність в контексті глобалізації: соціально-філософський аналіз// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2055. Вип. 22. С.217-229.
6. Мельник В. В. Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2015. Вип. 60. С.253-268.
7. Максименюк М. Ю. Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії / В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. праць. – Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2016. - Вип. 66. – С. 266-278.
8. Nikitenko V.O. Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhua State Engineering Academy/M-of education and science of Ukraine, Zaporizhzhia State Engineering Academy. Zaporizhzhia. 2013. Bun. 54. С. 266-280.
9. Nikitenko, V. Cultural and social competence creation in the process of english language study: information society aspect / V. Nikitenko // Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhua State Engineering Academy / ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia, 2016. Release 67 (2016). - p. 251- 257.
10. Россия на пути к Smart обществу : монография / под редакцией проф. Н. В. Тихомировой, проф. В. П. Тихомирова. М. : НП «Центр развития современных образовательных технологий», 2012. – 280 с.

УДК 37:101 + [37:001.102]

Дольська Ольга (Харків, Україна) - ПАРАДИГМАЛЬНІ ЗМІНИ В ОСВІТІ: ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сьогодні вітчизняної освіти вимагає нових філософських роздумів, які б окреслили нові підходи, методики, напрямки, дидактику й т. і. Питання розгляду загального характеру можливих чинників, які впливають на це, знаходиться в центрі уваги науковців. Центр об'єднаних досліджень європейської комісії (Joint Research Centre) разом із Інститутом перспективних досліджень у галузі технологій (Institute for Prospective Technological Studies) провели аналіз чинників, які впливають на світові тренди. На його ґрунті було дано звіт і розглянуто тренди, які умовно назвали макро-, мезо- та мікро-тренди. На виникнення макро-трендів впливають такі чинники, як поява нових умінь і компетенцій, демографічні зміни, глобалізація. На виникнення мезо-трендів впливають такі драйвери: популярність неформального навчання (отже, формальне проти неформального), реформа освіти, навчання на робочому місці. Чинники мікро-трендів – надання різного за рівнем складності навчального контексту для представників різних поколінь і, як наслідок, – увага до розвитку компетенцій. Окремо підкреслюються такі драйвери, як поведінкові атрибути учнів всіх вікових категорій (бебі-бумерів, Gen X, Millennials (Gen Y) тощо), а також нерівномірне використання технологій у процесі навчання [1]. Такі були прогнози в 2007 році. Мега-тренди ж сьогодні показують, що світ праці та освіти стає все більш глобальним: глобальна мережа Інтернет постійно прискорює мобільний зв'язок, хмарні технології полегшують швидке зростання он-лайн відео та мультимедіа, зростає доля неформального навчання, переглядаються індивідуальні потреби університетів, шкіл і сам процес навчання [2]. Виникають такі процеси в освіті, які отримують назву інновації, інноваційні способи викладання, серед яких навчання, яке використовує сучасні освітні ресурси [3;4].

Філософія освіти постійно звертається до когнітивних теорій, які становлять або формують основні педагогічні стратегії. Ми стали свідками завершення попередньої парадигми освіти, яка сформувалась ще у добу Просвітництва і яка довгий час, близько чотирьохсот років, залишалася ведучою в освітянському просторі [5]. Онтологічні і смислові трансформації освіти багато в чому залежать від особливої ролі та значення в еволюційному процесі техносфери з її особливим винаходом – Інтернет. Техносфера має особливий вплив на формування образу світу не тільки на об'єктивному, а й на суб'єктивному рівні. Її сучасність характеризується як «ера загальної

тотальної міжзв'язності, здатної проникати крізь усе» [6, с. 107], коли процеси біологічного, ментального, фізичного світів можуть одночасно бути пов'язаними як між собою, так і між будь-якими віртуальними об'єктами, об'єктами цифрового світу. Ми стаємо свідками формування розмиття кордонів між техно-, інфо-, соціо- і освітньою сферами. Така розмитість сприяє формуванню нового типу «живої» і персоналізованої соціально-технічної реальності і, отже, переходу суб'єкта на якісно новий рівень розвитку.

В нових умовах потрібна й нова когнітивно-педагогічна теорія, яка б спиралась на саме такі особливості розвитку сьогодення. С. Даунс та Дж. Сіменс запропонували своє бачення процесу навчання в новому типі суспільства. Їхня теорія має назву – connectivism (коннективізм), а самі автори називають її «теорією навчання в цифрову епоху» [7]. Її постійно обговорюють, вона проходить період адаптації до сучасних можливостей і традиційних педагогічних теорій. Завдання цих піонерів – аналіз можливостей навчання у добу техніко-інформаційного вибуху. Вони вважають, що нові технології, можливості мережевого характеру кіберпростору можуть впливати не тільки на процеси організації та засвоєння інформації, але й на її подальше опрацювання. Дж. Сіменс ставить наступні питання:

- які корективи необхідно внести в теорії навчання, коли технології виконують когнітивні операції, а раніше збереження і пошук інформації виконувала сама людина;
- як впливають мережі й теорії складних систем на навчання;
- на якому ґрунті використовувати деякі елементи навчання, коли відсутнє повне розуміння із боку учня, слухача;
- чи можливо вважати, що хаос (мається на увазі хаос у значенні порушення передбачуваності) має вплив на навчання, на складний процес розпізнання образів [7].

Автори теорії коннективізму вважають, що сучасна педагогічна концепція має поєднувати, а краще інтегрувати такі феномени, як мережі, хаос з теорією самоорганізації. Оскільки особистість, що навчається, не може перевірити все знання на практиці, вона «виходить» на досвід інших, що дає можливість отримувати знання, збираючи носіїв знань у мережі. Хаос є таким феноменом, який ототожнюється із порушенням передбачуваності. Одна з особливостей хаосу, по-перше, – висока чутливість результату від початкових умов і, по-друге, його вплив на те, що ми пізнаємо й як діємо на основі цього навчання. Показником цього є результат у вигляді прийняття рішення. Якщо умови базового характеру змінюються, то рішення більше не є вірним. З цього витікає, що здатність розпізнавати зміни і коригувати прийняття рішення становиться ключовою точкою навчання. Великого значення набуває самоорганізація. Вона визначається як спонтанне формування добре організованих структур, шаблонів і поведінки в залежності від впливу випадкових початкових умов.

Основна теза коннективізму – вміння постійно зв'язувати спеціалізовані вузли, джерела інформації, що сприяє побудові мережі. Сама мережа – це система вузлів. Під вузлами автори розуміють елементи, які поєднуються із іншими елементами. Звідси й завдання коннективізму: навчання полягає в тому, щоб включити себе в систему мережі. Студенти рухаються в освіті, взаємодіючи із практиками, починаючи з копіювання моделей. А сам процес копіювання підтримується рефлексією і коригується іншими учасниками спільноти. До речі, в самому коннективізмі є такі мережеві теорії навчання, як навігаціонізм, ризоматичне навчання, квантове навчання та ін. Теорія Дж. Сіменса отримала підтримку педагогічної громади, завдяки масовим відкритим он-лайн курсам [8].

Отже, в умовах парадигми індустріального суспільства, велика частина викладання та навчання була вербальною, будь то слова, числа, формули або зображення. А в новому суспільстві наголос у викладанні ставиться на можливостях мережі. Цифрові навчальні матеріали якісно відрізняються від традиційних навчальних матеріалів своєю можливістю керувати ними. Прикладом реалізації таких можливостей навчання за новими форматами і технологіями стало в свій час дистанційне навчання. Система дистанційного навчання стала складовою загальної системи навчання, яка складається з технічної, програмної, методичної, інформаційної та організаційної підсистем. Усі вони взаємозв'язані між собою складними й в той же час необхідними ланками [9].

Створення дистанційного курсу до кожної дисципліни – непростий процес, який вимагає від вчителя/викладача не тільки фахової компетенції, але й нового типу компетенцій – вміння працювати із ресурсами і можливостями Інтернету [10]. На сьогоднішній час існує досить широкі спектри розроблених систем управління навчанням. Як правило, їх поширюють на комерційній основі. Прикладами можуть стать WebCT, Blackboard, Microsoft Learning Gateway і т. і. Але є й безкоштовні варіанти. Це ATutor, OLAT, MOODLE. У вітчизняному освітньому середовищі активно використовують можливості MOODLE (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) - система управління вивчення або віртуального навчального середовища [10]. Це вільний (розповсюджується за ліцензією GNU GPL) веб-додаток, що надає можливість створювати сайти для онлайн-навчання. Система орієнтована, насамперед, на організацію взаємодії між викладачем і учнями, хоча підходить і для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного навчання. Система використовується в більш ніж 200 країнах. В електронному архіві Національного університету «Києво-Могилянська академія» (<http://www.ekmaiv.ukma.kiev.ua>) відкрито вільний доступ не тільки викладачам університету, а й всім бажаючим до самої платформи і спеціальному дистанційному курсу, який навчає роботі в Moodle.

За останні два-три роки в освіті почали розглядати та використовувати механізми, за якими створюються та функціонують потоки «нової валюти», валюти цифрового суспільства. Першими, хто «відгукнувся» на такі зміни,

став Массачусетського Інституту Технологій (MIT), який запропонував використати такі технології в освіті. Його працівники запропонували відслідковувати дані про документи (атестати, свідоцтва про освіту, дані про студентів та випускників) в технології блокчейн (технологія опрацювання криптовалюти біткоіну) і управляти ними. Для цього ними використовується одна з функцій блокчейна біткоіну, яка носить назву OP_RETURN і дозволяє записувати в кожен транзакцію додаткову інформацію. Пізніше MIT заснував проект Blockcerts разом із MachineLearning, який також заснований на блокчейні найпопулярнішої криптовалюти, для запису сертифікатів, з метою їхнього захисту від нерегламентованого використання [11].

Першим навчальним закладом, який офіційно затвердив використання блокчейн для зберігання документів, став Університет Нікосії. Більш того, він перший почав приймати оплату в біткоінах. Проект також знайшов підтримку в Школі Мистецтв Чикаго, Єльського та Стенфордського університетів. Варіанти використання технології блокчейн в системі освіти не обмежені тільки зберіганням документів в базі даних. В березні 2018 р. був запущений проект блокового університету Woolf, який використовує блок-ланцюг для забезпечення дотримання нормативних вимог, скорочення бюрократії та управління зберіганням конфіденційних фінансових і особистих даних. Він буде відкривати нові можливості як студентам, так і вченим. Woolf розробляє програмну платформу, до якої студенти та викладачі можуть підключатися у будь-якій точці світу. У Woolf основна увага приділяється навчальним матеріалам в стилі Oxbridge, які визначають пріоритетність особистих взаємодій між вчителями та учнями. Хоча програмна платформа Woolf буде працювати в режимі онлайн, вона буде підтримувати як індивідуальне, так і дистанційне навчання. Woolf з'явився в глобальних новинних точках, включаючи Forbes, Nasdaq і The Times [12].

Україна, маючи амбітні наміри, планує запустити онлайн-платформи StudyPass, яка працюватиме за технологією блокчейн. У травні 2018 з'явилося повідомлення про використання в вищих цієї технології [13]. Це дасть змогу перевіряти достовірність запрошення на навчання іноземних студентів, а також надавати корисну інформацію про освіту в Україні. Про це повідомляє МОН. Сайт Study in Ukraine Українського державного центру міжнародної освіти разом з партнерами e-Ukraine та Intel Solutions будуть реєструвати запрошення на навчання іноземних студентів. Запрошення легко можна буде відшукати і перевірити: спочатку зазначивши на платформі StudyPass реєстраційний номер запрошення та дату народження, а вже згодом — за спеціально виданим QR-кодом. Тобто студенти вже не залежатимуть від паперових примірників виданих їм запрошень.

Висновки. Аналізуючи розвиток освіти в умовах нових можливостей Інтернету, його ресурсів, нових інформаційно-комп'ютерних технологій, необхідно постійно обговорювати аспекти цього аналізу із широкою громадою освітян та науковців, шукаючи можливі шляхи розвитку нашої вітчизняної освіти. Слід також обґрунтовано доводити необхідність впровадження нових психолого-педагогічних концепцій цифрового

суспільства. Але, на наш погляд, усі ці виміри, або ракурси розгляду однієї й тієї самої проблеми, необхідно розбудовувати на основі загальної державної концепції розвитку освіти, яка має бути вписана у загальну соціально-економічну концепцію розвитку країни. А освітній простір в документах державного рівня мав би вже отримати статус *інформаційно-комунікативний освітній простір*.

Література

1. Духнич Юрий. *Европейское обучение 2020 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smart-edu.com/learning-in-europe-2020.htm>*
2. Nick DeSantis. *New Media Consortium Names 10 Top “Metatrends” Shaping Education Technology. The Chronicle of High Education, March 10, 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://chronicle.com/blogs/wiredcampus/new-media-consortium-names-10-top-metatrends-shaping-edcational-technology/35234>.*
3. Sharples M., McAndrew P., Weller M., Ferguson R., FitzGerald E., Hirst T., MorY., Gaved M. And Whitelock D. (2012). *Innovating Pedagogy 2012: Open University Innovation Report 1. Milton Keynes: The Open University [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.open.ac.uk/blogs/innovating>.*
4. *The Open University of China – Режим доступу: // <http://en.crtvu.edu.cn/>*
5. Дольская О. *Трансформации рациональности в поле образования : монографія / О. Дольская. Харьков : ФОР Андреев К.В., 2009. 264 с.*
6. Чеклецов В.В. *Гибридная реальность. НБИКС как интерфейс «человек – машина» // Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция. Под ред. проф. Д. И. Дубровского. М. : ООО «Издательство МБА», 2013. С. 107 – 120.*
7. Siemens George. *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm*
8. Mergel Brenda. *Instructional Design & Learning Theory. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.usask.ca/education/coursework/802papers/mergel/brenda.htm>.*
9. Дольська О.О. *Теоретичні та практичні рекомендації до створення дистанційного курсу // Versus : науково-теоретичний часопис ; Мелітопольський держ. пед. ун-т ім. Б. Хмельницького. 2017. № 1(9). С. 65– 74.*
10. Кухаренко В.М., Главчева Ю.М., Рибалко О.В. *Куратор змісту. Харків : «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 176 с.*
11. *Блокчейн в освіті – застосування та перспективи технології // – Режим доступу: <https://prostocoin.com/blog/blockchain-education>*
12. *Woolf Building the first blockchain university – Режим доступу: // <https://woolf.university/>*
13. *У травні в українських вишах впровадять використання технології блокчейн – Режим доступу: // <https://osvitoria.media/news/u-travni-v-ukrayinskyh-vyshah-vprovadyat-vykorystannya-tehnologiyi-blokchejn/>*

УДК 502/504 (100) «19/20»

Дуднікова Ірина (Київ, Україна) - «МЕЖІ ЗРОСТАННЯ» ЯК РЕАКЦІЯ НА АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ, ПРИРОДУ, СУСПІЛЬСТВО ТА ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОСТІ

Межі зростання як реакція на антропогенний вплив на людину, природу, суспільство та засіб досягнення сталості - це глобальна проблема XXI століття, яка сьогодні є одним з пріоритетних наукових напрямків. В сучасних умовах слід досліджувати межі зростання як глобальну проблему в контексті того антропогенного впливу на людину, природу і суспільство, що має прямий і опосередкований вплив. Даний вплив посилює дію негативних наслідків на людину: 1) забруднення навколишнього середовища; 2) вичерпання природних ресурсів; 3) деградація екосистем; 4) збіднення різноманіття; 5) знищення лісів, що набуло величезних масштабів, як у Києві, так і в інших регіонах України; 6) технічні перетворення і руйнування систем ландшафтів, що впливає на людину; 8) глобальні кліматичні впливи, серед яких виділяється потепління клімату Планети.

Межі зростання впливають на антропогенний вплив на людину, природу і суспільство, що здійснюється в результаті втручання самої людини в екосистеми. У результаті всього цього виникає спрощення екосистеми і розрив біологічних циклів; поява генетичних змін в організмах рослин і тварин; введення в екосистему нових видів; концентрація розсіяної енергії у вигляді теплового забруднення; збільшення отруйних відходів від хімічних виробництв. За даними інституту Всесвітнього спостереження (Вашингтон, США), щороку на нашій планеті: витрачається близько 26 млрд. т. родючого щарзу орних земель; знищуються вологі тропічні ліси на великих площах; через нераціональне використання земель утворилося близько 6 млн. га пустель; через кислотні опади пошкоджено ліси на площу 50 млн. га; під загрозою зниження перебуває не менше 25030 тис. видів рослин.

Особливо гострою є проблема забруднення навколишнього середовища різними токсинами антропогенного походження, що впливають на екологію людини. Антропогенний вплив людини на природу, людину, суспільство наступні: 1) сільськогосподарські; 2) техногенні; 3) рекреаційні; 4) урбогенні. Основні урбогенні чинники, які мають негативний характер, - теплові, хімічні, радіаційні, електромагнітні, світлові, звукові, вібраційні, які часто діють одночасно і впливають на природу людини. Над містами, які є індустріальними, здіймаються «гарячі острови» з пилу та сажі, а також газові викиди, що погіршуються кість природного середовища, яке стає шкідливим для здоров'я людини.

Антропогенні шкідливі кліматичні чинники витісняють природну рослинність, збіднюють тваринні світи, обмежують діяльність мікроорганізмів. Керування антропогенними впливами може здійснюватися шляхом їх обмеження: через встановлення гранично допустимих навантажень, різних нормативів введення науково обґрунтованих режимів природних ресурсів міжнародного співробітництва, наукового обґрунтування заходів щодо природи та екології людини. Багато явищ за останні 200 років стали незворотними і навіть загрозливими, тому виникає необхідність глибокого аналізу розвитку взаємодії між природними і суспільними процесами з метою визначення шляхів управління ними. Все це говорить про те, що вирішення проблем антропогенного впливу на людину, природу і

суспільство, який знаходиться під загрозою, тому слід формувати концепцію сталого розвитку людства.

Концепція сталого розвитку людства - це вирішення глобальних проблем людства, серед яких і вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство. У межах зростання (МЗ) йдеться про те, що глобальні екологічні обмеження, які стосуються використання ресурсів та викидів у ХХІ столітті, матимуть значний вплив на світовий порядок. Аби подолати ці проблеми - людству доведеться викласти багато капіталу та робочої сили. Вже на початку 1990-х років почало з'являтися усе більше доказів, що людство рухається углиб «території несталості». Наприклад, повідомлялось, про катастрофічні темпи випробування тропічних дощових лісів, виникали припущення, що виробництво зернових культур не встигає йти в ногу зі зростанням чисельності населення; дехто говорив про глобальне потепління, ширилася стурбованість з приводу нещодавно утворених озонових дір у стратосфері. Однак для більшості це все не було підтвердженням факту, що людство перевищило межі екологічних можливостей довкілля. Тепер головне завдання - повернення світу до «території сталості». Використання людством ресурсів перевищує екологічні можливості планети приблизно на 20%. Згідно з даними розрахунками востаннє людство було на сталому рівні у 1980-році, а зараз вихід за межі цього рівня становить приблизно 20%.

З 1972 року обмеження на споживання ресурсів та шкідливі викиди стали причиною багатьох криз, відбулося зниження видобутку нафти серед ключових країн, руйнування озонового шару в стратосфері. Підвищення глобальної температури, поширення голоду в світі, посилення дебатів щодо пошуку місць для зберігання токсичних відходів, зниження рівня ґрунтових вод, зникнення біологічних видів та знеліснення - лише декілька проблем, що спровокували масштабні дослідження, міжнародні зустрічі та глобальні угоди. Усі вони ілюструють та підтверджують висновок, що межі фізичного зростання є важливим аспектом глобальної політики ХХІ століття.

На жаль, екологічний відбиток людства і надалі зростає, попри прогрес у технологіях та інституціях. Це стає серйозною проблемою, адже людство вже знаходиться на території несталості. Здобуття політичної підтримки для змін в державній політиці, що могли б обернути поточні тенденції та повернути екологічний відбиток на рівень, який не перевищує довготривалі екологічні можливості планети, вимагатиме дуже багато часу.

Глобальний виклик людства можна сформулювати просто: щоб досягнути сталості, потрібно підвищити рівень споживання в бідних країнах світу, одночасно знизивши загальний екологічний відбиток людства. Для цього необхідні технологічний прогрес, зміна поведінки людей та ширший горизонт планування, а також більша повага, турбота та обмін поза межами політичних кордонів. Навіть за найкращих умов на це підуть десятиліття. Прикро, що людство значною мірою марно витратило останні 30 років на нікчемні дебати та нерішучі дії щодо глобальних екологічних викликів. «Вийти за межі означало зайти занадто далеко, випадково і навмисно

перетнути допустимі межі кордонів [с. 31]. Часом, все ж, виникає потенційна загроза катастрофічного виходу за межі: приріст населення та збільшення матеріальної економіки наближає людство до такої межі колапсу.

Ми все ж таки віримо, що кінець кінцем будуть вжиті заходи для того, щоб уникнути найгірших сценаріїв світового колапсу та досягти сталості. Чимало привабливих економічних та політичних можливостей упущено, натомість ми отримали глибоку та стійку нерівність, суспільства стають все більш милітаризованими, а конфлікти - значно розповудженішими. Ми віримо, що людство має виробити інструменти для переходу до сталості, тому що ймовірність колапсу є результатом розуміння динамічних можделей поведінки, породжених трьома рсиами глобальної системи: 1) невизначеність меж; 2) невинна гонитва за зростанням; 3) загальмованість суспільної реакції на наближення до меж антропогенної катастрофи. Отже, людство виходить за межі, а завдана шкода антропогенного впливу на природу, людину і суспільство може бути зменшена за допомогою мудрої політики та вироблення концепції сталості.

Література

1. Воронкова, В. Г., Андрюкайтене, Р., Максименюк, М.Ю.(2017). *Формування концепції ноосферно-інформаційно-інноваційного розвитку адміністративного нооменеджменту у сучасну епоху. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗДІА, 69, 44 – 50.*
2. Воронкова, Вг., Нікітенко, В.О.(2013). *Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації. Гілея. 72, 487-492.*
3. Максименюк, М. Ю. (2015). *Організації як об'єкт публічного адміністрування: теоретико-методологічні виміри. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії, 63, 234-248.*
4. Nikitenko, V. (2016). *Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language. / Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії.64, с. 255-259.*
5. Молодыченко В. В., Олексенко Р. И. (2014) *Информационное общество, как императив современности // Новый университет. Серия: Актуальные проблемы гуманитарных и общественных наук. № 4. 31-37.*
6. Олексенко Р.И. (2017) *Формування концепції креативної особистості як фактор креативно-знанневої економіки в умовах викликів глобалізації // Гуманітарний вісник ЗДІА. № 71. 118-126.*
7. Олексенко Р.И. (2017) *Особенности формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 228.*

УДК 351.82:331.556

Муц Луай (Запоріжжя, Україна) – КОНЦЕПЦІЯ ЕФЕКТИВНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В умовах глобальної інтенсифікації міграційних процесів, активної участі населення України в таких процесах зростає необхідність ефективного державного регулювання в зазначеній сфері, яке є передумовою використання позитивного потенціалу міграції з метою розвитку, мінімізації її негативних наслідків, забезпечення прав і свобод мігрантів та усього населення. У зв'язку з цим удосконалення міграційної політики повинно бути

одним із пріоритетів державної політики [1]. Внаслідок того, що Україна одночасно є державою походження, призначення та транзиту мігрантів, територією різнохарактерних, різноспрямованих та різномасштабних міграційних потоків, забезпечення державного регулювання у сфері міграції є складним завданням, розв'язання якого потребує комплексного, системного підходу, належного фінансування, кадрового та наукового забезпечення.

Необхідність підготовки нового концептуального документа у сфері міграції обумовлена також імплементацією Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, прагненням України в перспективі набути членство в Європейському Союзі, що, крім іншого, передбачає поступове наближення політики та законодавства, у тому числі у сфері міграції, до стандартів Європейського Союзу [2]. В науковій літературі існує декілька підходів до міграційної політики та міграції, найбільш поширеними з них є: економічний підхід, сутність якого полягає в аналізі впливу трудової міграції на розвиток країни; термінологічний підхід з точки зору політики, який розглядає міграцію крізь призму контролю та управління, використовуючи терміни «блокувати», «контролювати» та «управляти». Такої позиції щодо розгляду міграційних процесів дотримуються здебільшого представники органів влади оскільки міграційна політика постійна змінюється, враховуючи сучасні світові тенденції [3]. Міграційна політика є самостійним напрямом державної політики, оскільки тісно пов'язана з її складовими як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Вона є незамінним елементом політики народонаселення та одним із засобів проектування чисельності та структури населення і трудових ресурсів, а отже – невід'ємною частиною соціально-економічної політики держави та одночасно інструментом для досягнення її цілей. Міграційна політика – це комплекс заходів, які належать до сфери державного управління і включають процес прийняття рішень, врегульований правовими нормами, контрольований представницькою владою і спрямований на впорядкування міграційних процесів. Міграційна політика – одна з підсистем політики держави, міжнародний контекст якої пов'язаний саме із зовнішньою міграцією робочої сили [4].

Державна міграційна політика характеризується як «сукупність заходів, що здійснюються державою з метою регулювання міграційних процесів, створення умов для реалізації інтелектуального і трудового потенціалу мігрантів, побудови демографічного правового суспільства, забезпечення належного соціально-економічного та демографічного розвитку, дотримання принципів захисту національних інтересів, безпеки і територіальної цілісності України», а також як «система правових, фінансових, адміністративних і організаційних заходів держави та недержавних установ щодо регулювання міграційних процесів з позицій міграційних пріоритетів, кількісного та якісного складу міграційних потоків, їх соціальної, демографічної та економічної структури» [5].

Міграційна політика – це «концептуально-обґрунтована сукупність заходів державних і недержавних установ щодо регулювання й контролювання міграційних потоків з урахуванням соціально-економічного розвитку приймаючого регіону, національної сумісності, специфіки психології мігрантів і кліматичних особливостей місць розселення з дотриманням принципів захисту економічної безпеки національної економіки, а також подолання наслідків процесів міграції, що розвиваються стихійно. Отже, враховуючи сучасні тенденції дослідження міграційної політики та міграційних процесів, варто зауважити, що необхідно застосовувати напрямок дослідження міграційної політики крізь аналіз мігранта, який знаходиться в центрі зазначених процесів.

Уряд схвалив Стратегію державної міграційної політики України на період до 2025 року. Основними цілями зазначеного документу є: зниження адміністративних бар'єрів для свободи пересування в Україні; створення необхідних умов для повернення та реінтеграції українських мігрантів в українське суспільство; сприяння легальній міграції в Україну, узгодженій із соціальною політикою та економічним розвитком країни. Крім того, документом передбачено і удосконалення прикордонного контролю осіб, адаптованого до змінних міграційних потоків та можливостей інтегрованого управління кордонами; посилення контролю за дотриманням міграційного законодавства всередині країни. Планується забезпечити шукачам захисту можливість розгляду їх заяв за допомогою ефективної і справедливої процедури, забезпечення належної інфраструктури та умов для їх проживання, а також осіб, яким вже надано статус біженця чи додатковий захист. Прийнятий акт визначить державну міграційну політику на період до 2025 року та напрями і шляхи її реалізації.

Метою концепції є спрямування зусиль держави і суспільства на формування та реалізацію державної міграційної політики, яка б позитивно впливала на консолідацію української нації та безпеку держави, прискорювала соціально-економічний розвиток, сприяла уповільненню темпів депопуляції, стабілізації кількісного та якісного складу населення, задоволенню потреб економіки в робочій силі, відповідала міжнародним стандартам і міжнародним зобов'язанням України. Стратегія покликана привернути увагу до міграційних проблем, спрямувати і згуртувати суспільство з метою їх розв'язання, забезпечити взаємозв'язок міграційної політики з іншими сферами діяльності держави, перехід від політики реагування у відповідь на внутрішні та зовнішні чинники у сфері міграції до більш активної і цілеспрямованої політики. Масового характеру набув виїзд українців за кордон з метою працевлаштування, особливо в прикордонних регіонах. Як правило, такий виїзд має форму сезонної, циркулярної трудової міграції, насамперед до сусідніх держав, але інколи призводить до тривалого, багаторічного перебування мігрантів за кордоном, переважно у більш віддалених державах, поступового перетворення тимчасової трудової міграції на переселенську [6].

Трудова міграція, яка є найбільш масовим міграційним потоком, має різнобічний вплив на українське суспільство. З одного боку, вона зменшує напругу на ринку праці, сприяє підвищенню добробуту багатьох сімей, є джерелом валютних надходжень та нематеріальних трансферів нових знань та досвіду, які можуть сприяти розвитку держави, проте, з іншого, - спричиняє дефіцит працівників у деяких галузях та регіонах, негативно позначається на сімейних стосунках, вихованні дітей, рівні народжуваності; заробітки мігрантів, спрямовані на споживання, провокують підвищення цін, інфляцію, зростання імпорту [6].

Проблемою є еміграція висококваліфікованих фахівців та молоді, у тому числі внаслідок неповернення на Батьківщину після отримання освіти за кордоном, яка зростає через політику ряду держав щодо залучення висококваліфікованих іммігрантів, молодих фахівців з числа іноземних студентів. У свою чергу, втрата Україною таких категорій працівників негативно позначається на віковій та освітньо-кваліфікаційній структурі робочої сили і може гальмувати економічне зростання [6].

Проведення антитерористичної операції на сході України та глибока економічна криза призводять до зростання еміграції, пошуку можливостей працевлаштування за кордоном та трансформації тимчасової трудової міграції на постійну. Це може призвести до погіршення становища українців у зарубіжних державах, остаточної втрати для України багатьох мігрантів та їх нащадків, значного зменшення обсягів валютних надходжень від мігрантів. Недостатньо використовується економічний та інтелектуальний потенціал української діаспори за кордоном, здатної за умови належної державної підтримки та конструктивної співпраці забезпечувати реалізацію інтересів України за кордоном, сприяти розвитку міжнародних торгово-економічних та культурних зв'язків [6]. Внутрішня міграція в Україні, яка могла б бути альтернативою зовнішній міграції, здійснюється поза планами і програмами регіонального розвитку.

Концепція ефективного державного регулювання міграційної політики України в умовах глобальної інтенсифікації міграційних процесів заснована на таких принципах реалізації державної міграційної політики: верховенство права; захист прав людини та основних свобод; прозорість діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; запобігання і боротьба з усіма формами та проявами расизму, ксенофобії та пов'язаної з ними нетерпимості; неприпустимість будь-яких форм дискримінації; заохочення культурного розмаїття; сумісність міграційної політики з іншими сферами діяльності держави; координація та співробітництво на державному, регіональному та місцевому рівні; активне залучення громадських партнерів, наукових кіл, міжнародних організацій; наукова обґрунтованість рішень, які приймаються; гнучкість, що передбачає періодичне коригування тактичних завдань та заходів з метою досягнення стратегічних цілей [6].

Література

1. Бублій М. *Методологічні засади формування міграційної політики в Україні* / М. Бублій. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/SOC_Gum/ ardu/2009_2/doc/2/03.pdf.
2. Гречко О. *Концептуальні засади державної міграційної політики* / О. Гречко // *Політичний менеджмент*. 2011. № 6. С. 73-81.
3. Денисюк С. *Напрямки розвитку міграційної політики в Україні* / С. Денисюк. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08Dsfpvu.Pdf.
4. Nikitenko V.O. *Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension* // *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhua State Engineering Academy/M-of education and science of Ukraine, Zaporizhzhia State Engineering Academy. Zaporizhzhia*. 2013. Bun. 54. С. 266-280.
5. Nikitenko, V. *Cultural and social competence creation in the process of english language study: information society aspect* / V. Nikitenko // *Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhua State Engineering Academy* / ed. V. Voronkova. - *Zaporizhzhia*, 2016. - Release 67 (2016). - p. 251- 257.
6. *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р «Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року»* // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>

УДК 37:101 + [37:001.102]

Нікітенко Віталіна (Запоріжжя, Україна) - ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ «СМАРТ-СУСПІЛЬСТВА» ТА ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розвиток інтернет-технологій формує унікальні умови для інноваційної освіти як чинник інтелектуального розвитку «смарт-суспільства» та його сталого розвитку. Освіта, за рахунок використання електронних і колективних технологій, стає більш масовою та ефективною, відповідно, смарт–держава формує смарт-громадян (розумних), які є високоосвіченими, так як використовують сучасні технології, діють колективно і приймають участь в управлінні. Зарубіжні вчені вважають, що розвиток таких галузей, як Smart–транспорт, Smart–охорона здоров’я, Smart–енергетика, Smart–суспільство приведе до появи Smart–світу, детермінованого цифровими технологіями [1; 2; 3; 4].

Як результат дослідження, викоремимо антропологічні засади розвитку сучасного світу, що привели до появи smart-суспільства [4]. В контексті виявлення антропологічних засад взаємодії людини і суспільства на новому етапі розвитку Smart-суспільства має велике значення виявлення нових типів взаємодії людини і суспільства, що привело до появи нових проблем соціокомунікації-соціотрансляції мультипроцесів інформації, що включає синтез інформатики, кібернетики електронно-обчислювального програмування, антропології, соціології. На інформаційні процеси здійснюють вплив індивідуально-психологічні стани-феномени учасників інформаційного обміну, їх індивідуально–праксеологічний досвід, компетентність в адитивності з соціокультурно-екзистенційними процесами індивіда у суспільстві. Смарт-суспільство включає в себе «розумні технології», освіту, управління містом, все, що пов’язане з Інтернетом, новою роллю інформаційних технологій, що виступають у якості єдиної

інфраструктури нового суспільства, яка пов'язує в єдину інтелектуальну мережу людей, що створюють середовище для розповсюдження знань та сприяють ефективному smart-управлінню [5].

Необхідною умовою інноваційної освіти як чинника інтелектуального розвитку «smart-суспільства» та його сталого розвитку є smart-освіта, в основі якої формування smart-компетентностей суб'єктів як складової частини їх інформаційної компетентності: знання про smart-середовище і порядок формування взаємодії з ним; вміння пошуку і використання smart-ресурсів, smart-технологій. Взаємодія у smart-середовищі повинна здійснюватися у контексті взаємодії з медіасередовищем і кіберпростором, що передбачає реалізацію багатомовної модальної логіки. Формування і розвиток smart-культури передбачає формування культури – smart-взаємодії у smart-середовищі, smart-безпеки, комп'ютерної та інформаційної етики. Як і smart-суспільство, smart-культура не є самостійною сутністю: вона є складовою частиною інформаційної культури, медіакультури, базується на них і розвиває їх, сприяючи розвитку людини як креатора інноваційного середовища [6].

В умовах розвитку збільшення об'єму інформаційних потоків, скорочення життєвого циклу знань, підвищення вимог до професійних характеристик особистості, швидкоплинності соціальних змін і т.д. освіта втрачає свій базовий одноразовий характер і набуває властивостей послідовного, системного, безперервного процесу. Інноваційна освіта як чинник інтелектуального розвитку суспільства та його сталого розвитку представляє його як основний ресурс: для економіки знань уміння та інтелект є основою виробничою силою, яка дозволяє створити додаткову вартість, що є основною метою нової економіки. Інноваційна освіта як потенційний інтелектуальний ресурс суспільства орієнтується на пріоритети інноваційного економічного розвитку. Інноваційна освіта – це одна із найважливіших галузей людської діяльності; охоплює буквально все суспільство і витрати на неї постійно зростають. В розвинених країнах в цю сферу вкладаються 5-8% валового національного продукту. В суспільстві склалося розуміння того, що саме в сфері освіти і науки формуються основи стратегії розвитку для кожної країни, пріоритети розвитку інноваційної освіти набувають першочергового значення. Хоча кожна країна вирішує свої проблеми з врахуванням економічних можливостей і культурних традицій, в цілому слід виокремити основні напрямки сучасних реформ в сфері освіти: 1) реалізація швидкого розвитку системи безперервної освіти з широким використанням сучасних комп'ютерних технологій; 2) демократизація, фундаменталізація, гуманізація і гуманітаризація освіти; 3) забезпечення високого рівня природничо-наукової, математичної і комп'ютерної грамотності; 4) введення державних стандартів для всіх рівнів освіти; 4) здійснення органічного зв'язку системи освіти з суспільними структурами, що являють собою найважливіші джерела неформальної освіти громадян; 5) інтернаціоналізація освіти. Вирішення цих проблем повинно забезпечити

країні входження в світовий економічний, політичний і культурний простір [7].

Інноваційна освіта виконує нові суспільні функції. Так, освіта в умовах глобального світу стає економічним фактором. Для глобального світу характерними є процеси міграції людей, культур, руйнуються культурні зразки, традиційні цінності, втрачається ідентичність народу, зростає етнічна напруга між етнічними групами. Силою, яка здатна подолати ці суперечності, привести людей до взаєморозуміння, вирівнювання культурних відмінностей, може стати освіта як фактор соціальної згуртованості. Задачею освіти є підготовка людини до роботи в нових організаційних структурах і широкого розповсюдження інформаційних технологій, які змінюють організацію праці. Метою освіти повинно стати вироблення навиків роботи в команді; освіта і самоосвіта стають засобами самореалізації особистості. Однією з найважливіших залишається проблема забезпечення рівних можливостей отримання освіти різними соціальними групами [8].

Інноваційна освіта виступає механізмом забезпечення історичної спадковості, формування трансляції і наслідування «соціального генофонду». Спочатку через звичаї і традиції, а пізніше через знання транслуються найбільш ефективні моделі життя і поведінки, історично вироблені даною спільнотою. Як такий механізм, освіта має дві істотні функції: 1) спадкова, чи соціально-відтворювальна функція, що наділяє молодь зразками досвіду і навичками соціально-організованого життя. Молодь, соціалізуючись, вписується в життя конкретного суспільства, цим забезпечує виробництво благ, дотримання норм життєдіяльності, суспільного укладу і порядку даного суспільства; 2) розвиваюча, чи адаптивно-змінна функція, яка формує у нового покоління здатність до розвитку, творчості, інновацій і забезпечує її інтелектуальним ресурсом. Істотні функції освіти, протилежні одна до одної, знаходяться в протиріччях – соціальних, економічних, духовно-ідеологічних.

Якщо функція збереження здатна законсервувати суспільство, то функція розвитку направлена проти «історичного спадку» і здатна привести суспільство до втрати своєї ідентичності. Функція розвитку в освіті повинна бути підпорядкована функції збереження стійкості суспільства, і тільки в єдності двох функцій освіта повинна стати механізмом соціального наслідування і соціального відтворення суспільства. Освіта уявляється основним засобом відтворення соціального порядку, коли останній зруйнований чи йому властиві недоліки. Не обмежуючись феноменом передачі знань, освіта в широкому сенсі слова є основним засобом, за допомогою якого країна повинна сприяти формуванню інформаційного суспільства. Цінність освіти, заснована на багатому історичному досвіді міжкультурного обміну, стала в сучасному світі особливо актуальною.

Основними напрямками протиріч у сфері освіти є: а) інвестування в людський капітал (human capital); б) пошук збалансованого співвідношення навчальних програм, направлених на підготовку працівників для ринку праці, і програми, що забезпечують всебічний розвиток особистості.

Сьогодні виокремлюють два напрямки глобалізації освіти:

1) Маркетизація освіти – зумовлена інвестиціями великого бізнесу і міжнародних фінансових інститутів в стандартизацію і розповсюдження навчальних модулів, для працівників у відповідності з технологічними вимогами. До негативних моментів цього напрямку глобалізації освіти відноситься вузька спеціалізація, і, як наслідок, незахищеність молоді людини перед постійно плінною економічною ситуацією, неможливість врахування персональних інтересів і переваг у сфері навчання.

2) Другий напрямок глобалізації освіти пов'язаний з програмами подолання базової неграмотності. В 1990 р. на Всесвітній конференції «Освіта для всіх» (Таїланд) уряди майже всіх країн світу підтвердили свою готовність виступати в якості донорів чи бенефіціарів навчання 113 млн. дітей, які знаходяться поза межами держави і більше 1 млрд. неграмотних дорослих (переважно жінок). Таким чином, основна мета освіти – передавати інформацію, яка покликана допомагати людині сформувати певні навички, за допомогою яких матеріальне виробництво зросте кількісно і якісно. Освіта повинна сприяти зростанню творчого потенціалу особистості, вона повинна повністю змінити позиції індивіда, приводячи до добробуту всіх. Освіта є основою пробудження людиною духовності, яка є процесом і результатом здійснення людиною своєї всезагальної природи, тому без духовної складової освіта не може бути повноцінним процесом.

Прорив у системі ІКТ визначив глибинні змістовні зміни у всіх сферах професійної і суспільної діяльності, тому сьогодні є всі підстави говорити про еволюційну трансформацію постінформаційного суспільства у smart-суспільство. Національна система освіти стала ключовим елементом глобальної боротьби за лідерство у сучасному smart-світі. Здатність громадян адаптуватися до запитів і вимог плінно змінюючого світу стало визначатися швидкістю засвоєння інновацій і у першу чергу рівнем володіння сучасними освітніми технологіями, технологіями - e-learning. Smart-компетентність і smart-освіта є умовою розвитку і саморозвитку суб'єкта, що передбачає розвиток smart-світогляду, розвиток його пізнавальної та діяльнісної активності у smart-середовищі. Суб'єкт smart-суспільства повинен розвиватися, адаптуватися до цього середовища, виробляти психологічну стійкість до впливів smart-середовища, щоб захистити своє внутрішнє і особистісне інформаційне середовище.

Інноваційна освіта нині набуває основних значень в контексті того, що вона: 1) складова частина соціалізації особистості, в процесі освіти людина набуває знання, навички, цінності, норми; 2) система інформації, яка включається в освітні програми різних шкіл і навчальних закладів і здійснюється в процесі навчання; 3) інституціонально організована діяльність, яка забезпечується системою освітянських закладів; 4) характеристика (чи якість) інтелектуального розвитку населення; 5) рівень освіти різних соціальних груп, що визначають економічний і культурний потенціал суспільства.

Література

1. Воронкова В. Г. *Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего // Антропологические измерения философских исследований: Днепрпетровский национальный университет железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна. 2013. Вып. 3. С.69-79.*
2. Воронкова В. Г. *Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-антропологічні виміри): 3. монографія.- Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2008. 254 с.*
3. *Управління людськими ресурсами: філософські засади: навч. Посібник / В. Г.Воронкова, А.Г.Беліченко, О. М.Попов та ін.К.: Професіонал, 2006.576 с.*
4. Voronkova V. *The Formation of the Concept of Noosphere Development of Modern Society in the Conditions of Information Society // Philosophy & Cosmology. 2016. Vol. 16. P.179 -191.*
5. Сидоренко С. В. *Теоретико-методологічні засади глобального громадянського суспільства/ С.В.Сидоренко // Наукові записки КУТЕП: [зб. наук. пр.]. 2012. Вип.13. С.127-140.*
6. . Старжинский В. П. *На пути к обществу инноваций / В. В. Цепкало. Мн. : РИВШ, 2016. 446 с.*
7. Тихомиров В. П. *Мир на пути Smart Education. Новые возможности для развития / В. П. Тихомиров // Открытое образование : научно-практический журнал. 2011. № 3. С. 4-10.*
8. Тоффлер Э. *«Третья волна» об изменениях в обществе – краткое изложение [Электронный ресурс] /Э. Тоффлер. – Режим доступа : <https://vc.ru/p/third-wave>. – Загл. с экрана*

УДК 122:7.012

Рижова Ірина (Запоріжжя, Україна) - РОЗВИТОК SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Проблема впровадження Smart-технологій в Україні пов'язана з недостатнім розумінням перспектив і всіх можливостей продукції Smart-технологій. Вирішенням даної проблеми може бути створення урядом стратегії розвитку smart-технологій, націленої на співробітництво з провідними компаніями даної галузі та виробництво вітчизняних аналогів згідно світових стандартів. Підготовка кваліфікованих спеціалістів у галузі Smart-технологій дозволить Україні конкурувати з іншими країнами та виробляти продукцію, яка використовуватиметься не тільки у навчанні, але і в інших сферах життя суспільства. Приділення достатньої уваги технологіям майбутнього і достатня матеріальна підтримка Smart-технологій дозволить Україні стати на новий рівень розвитку в сфері сучасного дизайну. В сучасних умовах, Smart-технології уже не є новиною. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема Smart-технологій дає змогу вивести освітній процес на новий якісний рівень, що забезпечить більш якісну підготовку фахівців у сфері дизайну. В сучасному середовищі поширилась нове тлумачення інформаційного суспільства, а саме - Smart-суспільство. Категорія - Smart-суспільство|| увійшла в науку після Саміту - Великої двадцятки у Сеулі (листопад 2010 р.), де проходив форум з інформаційних технологій - Smart і стали зростання. Зокрема, саме там були озвучені стратегії розвитку окремих країн (Німеччина, Південна Корея, Австралія, Нідерланди та ін.), пов'язані із Smart-технологіями або - розумними технологіями. В перспективі накопичення суспільством

технологій роботи з інформацією зумовить появу нової якості, яку нині називають суспільство Smart. У такому суспільстві технології, які базувалися на інформації, трансформуються у технології, які будуть базуватися на взаємодії та знаннях. На думку В.Воронкової, в основі Smart-суспільства лежить розвиток суспільства знань, цифрових технологій, цифрового суспільства, всього того, що зветься цифровою епоєю розвитку цивілізації. Smart-суспільство побудоване таким чином, що розумна робота, яка утворена - розумним життям, державою і бізнесом, базується на розумній інфраструктурі і розумних громадянах, які відіграють центральну роль у створенні smart-культури. Зарубіжні вчені вважають, що розвиток таких галузей, як Smart-транспорт, Smart-охорона здоров'я, Smart-енергетика, Smart-суспільство приведе до появи Smart-світу, детермінованого цифровими технологіями. Останнім часом стали виникати світові тренди у розвитку Smart: Smart-міста; Smart-країни; Smart-мобільності; Smart-екології; Smart-освіта; Smart-життя» [1]. Термін Smart (англ. Smart) українською перекладають як розумний або інтелектуальний. Ці терміни не є тотожними: вони взаємопов'язані (навіть взаємозумовлені) і певним чином співвідносяться між собою. Інтелектуальний – це розумний плюс моральнісний. В означеному розумінні термін Smart застосовний і до людини-Актора, і до техніки-технології, проте в кожній ситуації необхідно враховувати конотативи. Стосовно людини Smart матиме процесуально-результувальні значення розумність, інтелектність, інтелектуальність, майстерність розум, хитрість розуму, розсудливість, метикувальність, практична адаптивність, моральнісність тощо [2]. Отже, термін Smart означає розумний, що сприяє розвитку розумних технологій і формуванню розумного суспільства. Перехід інформаційного суспільства до суспільства знань або Smart-суспільства, керівною парадигмою якого є прагнення покращувати всі сфери життєдіяльності людини, використовуючи інформаційні технології для створення нової якості життя. Інформаційно-технологічна революція – це сучасний етап розвитку науково-технічного прогресу, коли інформація стає найважливішим стратегічним ресурсом та інструментом управління суспільними і природними процесами, найновішим технологічно-визначним фактором етнологічного, суспільного та інтелектуального розвитку. Зараз без інформаційного ресурсу, який відіграє визначну роль поряд з іншими традиційними ресурсами (нафтою, газом, вугіллям), будь-яке суспільство втрачає перспективи поступового розвитку [3]. Єдиною базою процесу глобалізації є культура, створена людиною, включаючи і дизайнерську, яка є інструментом створення Smart – технологій в сучасному дизайні. Вся історія дизайну, є ніщо інше, як рух і розвиток духовно-практичних цінностей, які є породженням специфічно людського способу культивування дизайнерських цінностей, у результаті чого дизайнерський світ перетворюється на ціннісно-смыслову діяльність людини і є дійсним її буттям. Дизайн як багатоаспектне цивілізаційне явище є духовно-практичним феноменом, в якому належне є корелятом суцього, а суще розгортається в бутті. Розгляд того, що повинно бути є не лише необхідною умовою дослідження детермінації у сфері

людської діяльності, але і обов'язковою передумовою вивчення всього спектру виявлення творчого в бутті. Феномен дизайну є співставленням його лише із справжнім творчим буттям, реальним праксисом людини і людства щодо творчого освоєння (пізнання, творіння, розуміння) світу. Оскільки дизайн як феномен реальності виникає у процесі соціальної діяльності людей, то він виявляється у суспільних відносинах, утворюючи смислову тканину (єдність трансісторичних культурних значень і конкретно-історичних смислів їх інтерпретації) соціального життя як світу дизайну. Дизайн являє собою комплекс культурних і духовних смислів, що зрозумілі (чи потенційно зрозумілі) індивідам, які представляють дане суспільство, (включаючи звук, колір, інші характеристики, які людина здатна сприймати за допомогою почуттів).[4]. Ця смислова тканина дизайнерського світу створює системну єдність дизайну (соціальні інститути, моделі і способи життєдіяльності людей тощо), таким чином утворюючи ціннісно-смислову реальність культурного буття. Вона являє собою цілісний досвід концентрації соціальних відносин (господарсько-економічних, політичних, соціальних, духовно-ціннісних), що виникли і виникають у процесі освоєння ними дизайнерського світу, а також обміну діяльністю, в контексті якої роль суб'єктивного начала детермінує розуміння дизайну. Це універсалії (абсолютні цінності дизайну), сутність яких являє собою об'єктивований зміст всесвітньо – історичної практики людини, пов'язаної з творенням, відтворенням і збереженням буття як світу дизайну і природного світу. Дизайн є становленням ціннісного відношення людини до першої природи і самої себе, не тільки протиставлення дійсному світові як вираження певних цінностей, але разом, із тим є продовженням і частиною того світу, який людина прагне розпредметити [5]. Розпредмечення в дизайні – це методичний прийом, який полягає в тому, що передпроектна ситуація втрачає свою реальну предметність і виражається на мові смислів, цілей і завдань, що дозволяє потім наділити перетворену ситуацію предметністю, яка була неочікувана у першочерговому контексті (знову - опредметити ці смисли і цілі). Основою дизайну виступають артефакти, які створюються людиною і можуть експлікуватися як специфічний дизайнерський продукт культури, який має структурно-матеріально-континуумні втілення, може бути опредмеченим і є носієм художнього замислу дизайнератворця. Артефакти за своєю квінтесенції мають сім складових компонентів: 1) онтологічний, який дискурсо-смислово дійсність; 2) герменевтичний, який фіксує проблеми дискурсінтерпретації; 3) мультиструктурний, який встановлює процесуально-комунікативно-естетичні та етико-функціональні пріоритети; 4) нейропсихологічний, який реєструє імплікацію – кон'юнкцію між артефактами та антропологічними імпульсами; 5) модернопсихоаналітичний, який визначає констеляцію між артефактами та антропологічними модифікаціями; 6) культурно-семантично-семіотичні виміри, які морфологізують матеріальні об'єкти в контексті певної метакультури; Філософія Smart – технології як фактор розвитку сучасного дизайну; 7) об'єктивно-матеріальні, які моделюють матриці об'єктивації певного об'єкта-

предмета дизайну. Артефакт дизайнерський – це модифікована диференціація дизайнерських матриць-форм, в поведінсько-ментальних паттернах, інформструктурах по задоволенню певних інтересів чи праксеологічно-індивідуальних потреб – інтелектуально-ментальних, ейдетикоструктурних, експресивно виражених егодиспозицій певних суб'єктів дизайнерської діяльності. Дизайнерські артефакти диференціюються в культурах індустриального, постіндустріального, інформаційного суспільства. У сучасній науковій літературі інформаційно-комп'ютерна революція трактується як одна з революцій, яку пережило людство, і кожна з яких закінчувались відповідним типом цивілізації – аграрної, індустриальної і сучасної – інформаційної, яка характеризується рядом властивостей, які виявляють себе у соціальній сфері; у сфері життя людини, у сфері інтеграції природи і суспільства [6].

Дизайн є основою вибору суб'єктом цілей, засобів, результатів та умов практичної діяльності, що відповідають на запитання: В ім'я чого здійснюється дана діяльність? Дизайн може входити до більш складних духовних утворень і трансформуватися через ланцюг різних станів духу, що доводять духовні цінності до реалізації її у процесі дизайнерської діяльності, що упродовжується в одному із видів дизайну – екологічного напрямку. Проте слід констатувати, що теорія, методологія і практика вітчизняного дизайну істотно відстали від світового процесу екологізації дизайнерської культури, який за останні десятиріччя прийшов наступні етапи: 1) етап гуманітарної критики негативних наслідків і тенденції технократичноспоживацької концепції природокористування; 2) стан формування екологічного руху і екологічної орієнтації діяльності суспільних організацій національного і міжнародного масштабів; 3) стан вироблення загальних принципів і цілей екологічної стратегії. Сьогодні екологічний дизайн тісно пов'язаний з усіма найважливішими аспектами стабільного розвитку суспільства: економічними, політичними, соціально-культурними, промисловими, комерційними, внутрішньорегіональними і міжнародними. В контексті розвитку дизайну відокремлюється екологічний дизайн. Сьогодні концепцію екодизайну слід трактувати як концепцію образу і стилю життя, в якому естетичні цінності дизайну зростають. Дизайн, який детермінується екологічними засадами, повинен стати сполучною ланкою між потребами людини, культурою і екологією, так як будьякий дизайн повинен бути екологічним [7]. В якості основних критеріїв екодизайну висувається відповідність вимогам середовища і економії природних ресурсів. Ефективний шлях екологізації виробництва і споживання в умовах глобалізації – це застосування біонічного підходу в дизайн-проектванні.. Створення розумного міста передбачає комплексні соціальні та технологічні трансформації, що уможливорюються шляхом розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, розроблення нових стандартів енергоефективності та появи нової якості відносин між громадою та місцевою владою. Жителі сучасного міста перестають бути виключно користувачами, перетворюючись на постачальників міського сервісу. Місто з

розвиненою інфраструктурою, значними ресурсами, великим людським та освітньо-науковим потенціалом, поступово зростаючим інноваційним сектором, насамперед сегменту інформаційно-комунікаційних технологій. Розумні міста сьогодні – це основа економічного піднесення та суспільного прогресу світу. Розумне місто – це сучасна модель міської трансформації, в якій інформаційні технології дозволяють вирішити найскладніші проблеми, якісно змінити систему управління і створити умови для розвитку громади і кожної людини. Майбутнє міста пов'язане з його трансформацією від індустріального до постіндустріального, від пострадянського до сучасного з вико- Філософія Smart – технології як фактор розвитку сучасного дизайну 178 ристанням інформаційно-комунікаційних технологій та розвитком інновацій, що неможливо без накопичення соціального капіталу – активного залучення громадян до перетворення міста як ключової рушійної сили його розвитку, економічного та соціального зростання сталого міста. На наш погляд - стале місто до реалізації якого повинна прикласти зусилля урбаністична біоніка, означає естетично об лаштоване, сприятливе для здоров'я, психологічно комфортне місто. На території якого задовольняються усі передумови сталого розвитку. На жаль, сучасні технології ще не дають можливості побудувати ідеальне місто яке б зовсім не забруднювало природного середовища.

Література

1. Андрюкайтене Регіна, Воронкова Валентина, Кивлюк Ольга, Романенко Тетяна, Рижова Ірина. Концептуалізація smart-общества и smart-технологий в контексте развития современной цивилизации // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. 2017. P.11-12.
2. Андрюкайтене , Р., Воронкова , В., Кивлюк , О., Никитенко , В. Становление и развитие smart-общества как высокоразумного, высокотехнологического, высокоинтеллектуального // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2017. Вип.71. pp. 17-25.
3. Воронкова В.Г., Романенко Т.П. Андрюкайтене Регіна. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до smart-суспільства // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип.67. С. 13-27.
4. Рижова І.С. Дизайнерська діяльність: сутність, структура, механізм, спрямованість // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2005. Вип. 22. С. 156-169.
- 5 Рижова І.С. Smart–технології як фактор розвитку сучасного дизайну // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Вип.69 (1). С. 174-183.
6. Рижова І.С. Культура як найбільш фундаментальний спосіб людського буття // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2011. Вип.46. С. 126-134.
7. Рижова І.С. Становлення і розвиток дизайну як духовно-практичного феномена в інформаційно-культурному просторі // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2009. Вип.36. С. 211-224.

УДК 316.663:004.5/.8-029:1

Сидоренко Світлана (Запоріжжя, Україна) - «ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ» ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ

Актуальність теми дослідження пояснюється тим, що з розвитком комп'ютерних технологій, локальних мереж у 1990-х роках ХХ століття та подальшої їх комерціалізації, розвитку Всесвітньої мережі, серії технічних удосконалень відкрилися можливості осмислення процесів глобального зв'язку, про який мріяли винахідники Інтернету - Роберт Е. Кан і Вінтон Серф. Поява мобільних пристроїв, широкосмугової мережі стільникового зв'язку, айфона, айпеда відкрили нові можливості для «Інтернету речей», що важливо для осмислення буття людини в інформаційному світу. Краудсорсинг, соціальні медіа, цифрові технології на базі інтернет-протоколу стають нашим повсякденним життям.

Термін «Інтернет речей» запропонував у 1999 р. Кевін Ештон, співзасновник Центру Auto-ID. Дослідник вважав, що «Інтернет речей» створює перехід до введення даних людиною і машиною та дає змогу швидше усвідомити навколишні процеси, надаючи можливість комп'ютерам «бачити, чути та відчувати запахи світу» [1, с.32]. Наразі інформаційна сфера, комп'ютеризація життя вимагає філософської концептуалізації «інтернету речей», що постає складним феноменом, існуючим як фізичний факт, культурний феномен, естетичний конструкт, технологічна категорія.

«Інтернет речей» укорінений у технологічне середовище і представляє нову концепцію, яку називають «промисловою революцією 2.0», в якій зникають кордони між людиною і машиною. Поширення смуги стільникової мережі, Wi-Fi та дослідження інформаційних зв'язків роблять інфраструктуру «Інтернету речей» надійнішою. Термін «Інтернет речей» означає «речі» або «об'єкти», що «входять» в Інтернет і з'єднуються одне з одним, в результаті чого людство, таким чином, дістало змогу не лише стежити за об'єктами та збирати нові види даних, але й об'єднувати ці дані, генеруючи вищий рівень інформації та знань [1, с.36-37].

На думку С.Грінгарда, американського науковця, письменника та журналіста, особливостями «Інтернету речей» є, по-перше, радіочастотна ідентифікація, по-друге, наявність машин, споряджених сенсорами, що робить їх «розумними», та визначає значущість зазначеної проблематики. В центрі «Інтернету речей» перебуває промисловий Інтернет, що потребує концептуалізації як інструмента теоретизації та його практичного значення. Вперше цей термін вжив промисловий гігант General Electric відносно четвертої хвилі революційних промислових інновацій, яку ще називають смарт-індустрією. Промисловий «Інтернет речей» є революційним, адже починається запровадження фізичних інформаційних систем і деякі з них працюють без людського втручання. С.Грінгард виділяє особливості промислового Інтернету [1, с.58].

«Інтернет речей» у працях західних дослідників постає важливим концептом, теоретико-методологічна розробка якого потребує залучення науково-теоретичного знання, так і філософського мислення. Це викликано тим, що, по-перше, вивчення наявності відомостей про місцеперебування (наприклад, за допомогою всіляких камер, сенсорів, супутників легко відстежити рух об'єктів та людини. В Медичному університеті Орегону

розглядається можливість тегування пацієнтів і лікарів, аби краще розуміти, як вони витрачають час, як переміщуються клінікою, скільки пацієнти чекають на лікаря. На думку головного технолога клініки це допоможе підвищити ефективність операцій).

По-друге, підвищена ситуативна обізнаність. Сенсори умонтовують у фізичне середовище – будівлі, рослини, дерева, ґрунт для більш точних прогнозів. Так, наприклад, у сільському господарстві фермери використовують в полі та техніці. Сенсори моніторять вміст вологи в ґрунті і вмикають зрошувальну систему. За аналогією в містах можна вчасно помітити аварійні об'єкти.

По-третє, аналітика для ухвалення якісних рішень на основі даних сенсорів.

По-четверте, автоматизація і засоби управління. Це передбачає побудову машин із використанням штучного інтелекту. Слово «робот» вперше вжив К.Чапек, чеський письменник і драматург, який використав його у п'єсі «Універсальні роботи Россума».

Велику роль при цьому відіграє історія створення штучного інтелекту, яка починається з Герона Александрійського, який розробив парову механічну пташку; першого робота-лицаря створив Леонардо да Вінчі, який за словами М.Е.Рошайма, «сідав прямо; розтискав та стискав долоні, можливо, роблячи при цьому хапальний рух; рухав головою на гнучкій шії та підіймав забрало» [3, с.56].

Соціокультурне спрямування «Інтернету речей» набуває особливої уваги у роботах Д.Роуза, інженера та успішного підприємця, дослідника та викладача Массачусетського технологічного інституту, який проаналізував впливи смарт-технологій на майбутнє та запропонував можливі варіанти його розвитку. Він виділяє декілька сценаріїв, серед яких «анімізм: життя з соціальними роботами», що зацікавило видатних мислителів людства. Упродовж наступних років людина буде налагоджувати зв'язки з технологією, якій притаманні людиноподібні риси, навіть в умовах стрімкого поширення екранів та більшої доступності протезів для дотику, зору або звуку. Роботизація охопила всі сфери життя, у XXI столітті вона отримала найбільше поширення. Це свідчить про те, що нано-біо-конвергентні технології вриваються в наше життя.

Так, М.Ніколеліс, один з перших вчених, який займався розробкою нейропротезів, професор нейронауки Університету Дюка та засновник Центру нейроінженерії в цьому університеті у монографії «Beyond Boundaries: The New Neuroscience of Connecting Brains with Machines – and How it Will Change Our Lives» відповідає на питання: «Що відбудеться протягом найближчих декількох десятиліть, якщо ми розробимо технології, що дозволяють людям використовувати електричну активність свого мозку для взаємодії з усіма видами комп'ютерних пристроїв?» [2].

Його експерименти над макаками-резусами мали практичну значимість для неврологічно хворих людей, в найближчому майбутньому

його відкриття допоможе паралізованим людям, адже результати його дослідження допоможуть хворим пацієнтам рухатись.

«Інтернет речей» здатний проникати в усі закутки, шпари, дірки й червоतोки, які є в недоступному для сприйняття і часто невидимому світі, що виходить далеко за межі дії органів зору, слуху, нюху і свідомості [1, с.33]. Глобальне село Маршалла Маклюена стало реальністю, цифрова доба в розквіті. Тепер до Інтернету можна під'єднати не лише комп'ютери і смартфони. До переліку входять паркомати, термостати, монітори стану здоров'я, пристрої для фітнесу, відеокамери на дорогах, шини, дороги, замки, полиці у супермаркетах, сенсори стану доквілля і навіть сенсори стану великої рогатої худоби й дерев тощо.

Відмітимо, що, на думку С.Кейса, розвиток комп'ютерних технологій у 90-х роках ХХ століття створив умови для третьої хвилі «ІТ-цунамі», яка є більш потужнішою, чималою, це світ тотального Інтернету в усіх областях людського буття. У цьому світі реалізуються футурологічні концепції людства в області медицини.

Наприклад, радіочастотні чипи чи інші пристрої, імплантовані в тіло людини або прикріплені на ньому, збиратимуть дані і через «Інтернет речей» пересилатимуть інформацію про тиск крові, вміст цукру в крові, пульс та інші критичні показники, а також контролюватимуть дози ліків. Наноботи допоможуть терапевтам стежити за літніми людьми і знати, коли є підстави непокоїтися про порушення нормального стану.

Від невеликих персональних комп'ютерів, які ми носимо з собою (або, можливо, у себе), до соціальних мереж з дистанційного доступу - вся ця керована думка техніки кардинально змінить наше повсякденне життя. Взаємодія з операційною системою та іншими програмами персональних комп'ютерів швидше всього буде мати вигляд справжньої фантастики. Для маніпуляцій з віртуальними об'єктами, перемиканнями програм, написання зауважень та, крім іншого, вільного спілкування з іншими членами мисленнєвої соціальної мережі (яка виявляється кращою версією нині існуючих) соціальних мереж Інтернету буде використовуватися наша мозкова активність [2, с.37].

На думку М.Ніколеліса, в даний час основні перепони на шляху до такого майбутнього - відсутність неінвазивних методів реєстрації мозкової активності, необхідних для створення інтерфейсу між мозком і комп'ютером. Автор вважає, що протягом наступних 20 років рішення буде знайдено. З цього моменту все, що раніше звучало немислимо, стане буденністю і, люди завдяки керованим однією лише думкою аватарам і іншим штучним пристроїв зможуть побувати в далеких і важкодоступних місцях. Все буде доступним для нашого дослідження - від глибини океанів та поверхні наднової зірки до мікросвіту клітини нашого організму. Кордони досяжності людства залишаться безмежними, його амбіції пізнання навколишнього світу. Вже стали реальністю машини-безпілотники, надпотужні технології, які обігрують людину у шахах та конкурують з лікарями у діагностиці захворювань.

Зазначимо, що за футурологічними прогнозами в майбутньому свідомість людини вийде на новий рівень: буде створений інтерфейс, який зможе оперувати до мільярдів високотехнологічних приладів. Людство зможе освоювати Всесвіт, завдяки дистанційно керованим посланцям та повноважним представникам – роботам, космічним кораблям абсолютно різних форм та розмірів, які будуть подарувати по інших планетах та зоряним системам та представляти інтереси земної цивілізації в усіх куточках Всесвіту.

Зробимо висновок, що «Інтернет речей» – це друга хвиля потужної цифрової революції, що почалася із загальною комп'ютеризацією в 1970-1980-х роках ХХ ст. І, в результаті наслідку усіх революцій, очікується поява багатьох переможців та переможених. «Інтернет речей» запропонує нові товари і послуги, а багато наявних пропозицій вийдуть із ужитку. Технології ліквідовують робочі місця і водночас створюють нові напрями роботи. Під'єднані системи структурно ввійдуть до освіти, медицини, урядування та бізнесу, докорінно змінять управління й оснащення дій, поведінки і соціальних норм, свідомість людини, науково-технічні досягнення, що трансформують реальність.

Література

1. Грінгард С. Інтернет речей / Переклад з англійської Л.Герасимчука. Харків, 2018. 175 с.
2. Николеліс М. Разум вне тела // В мире науки. 2011. №4. С.35-38.
3. Роуз Д. Дивовижні технології. Дизайн та інтернет речей □. Харків, 2018. 336 с.